

§ 236

Svar på motion om att bekämpa arbetslivskriminalitet från Therese Rhann (-)

KSN-2022-00289

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Sammanfattning

Therese Rhann (-) föreslår i en motion väckt 31 januari 2022

- att kommunen skapar en kontroll- och tillsynstjänst för att kartlägga, uppdaga och motverka arbetslivskriminalitet, samt
- att denna kontroll- och tillsynstjänst ska ha en tipstjänst dit kommuninnevånare kan vända sig och anmäla arbetslivskriminalitet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 8 augusti 2022
- Bilaga, Motion om att bekämpa arbetslivskriminalitet från Therese Rhann (-)

Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2022-08-08

Diarienummer:
KSN-2022-00289

Handläggare:
Jenny Viström, Andreas Falk

Svar på motion om att bekämpa arbetslivskriminalitet från Therese Rhann (-)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** besvara motionen med föredragningen i ärendet.

Ärendet

Therese Rhann (-) föreslår i en motion väckt 31 januari 2022

- att kommunen skapar en kontroll- och tillsynstjänst för att kartlägga, uppdaga och motverka arbetslivskriminalitet, samt
- att denna kontroll- och tillsynstjänst ska ha en tipstjänst dit kommuninnevånare kan vända sig och anmäla arbetslivskriminalitet.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

Uppsala kommun har under de senaste åren gjort satsningar på kommunens brottförebyggande, trygghetsskapande och säkerhetshöjande arbete. En del i detta är att stärka kommunkoncernens sammantagna förmåga att upptäcka, förhindra och förebygga välfärdsbrott. De brottstyper som räknas till arbetslivskriminalitet ingår i dessa satsningar.

Under 2022 har ett nytt program för trygghet, brottsförebyggande och säkerhet tagits fram, där – till skillnad från tidigare styrdokument – brott mot välfärden har inkluderats. Det kommer bland annat att möjliggöra en sammanhållen styrning och mer effektiva arbetssätt inom området.

I samband med beslut i kommunstyrelsen 15 juni 2022 om ovan nämnda program har det även beslutats om att ta fram en handlingsplan mot välfärdsbrott. Avsikten med en sådan är att identifiera vilka åtgärder som redan görs och hur dessa kan utvecklas, samt att föreslå nya åtgärder. Arbetet med handlingsplanen kommer att starta i närtid och slutprodukten ska färdigställas under 2023.

I motionen föreslås skapandet av en kommunal kontroll- och tillsynstjänst för att kartlägga, uppdaga och motverka arbetslivskriminalitet. I dagsläget är det Uppsala kommuns förvaltningar och bolag som bedriver kontroll och tillsyn. Detta innebär att den verksamhet som äger sakkunskap om respektive område även är ansvarig för kontroll och tillsyn av desamma.

Uppsala kommun samverkar också med flera myndigheter i det brottsförebyggande arbetet. Som exempel kan nämnas att kommunen ingår i två olika regeringsuppdrag som syftar till att stärka kommuners arbete mot välfärdsbrott. Det ena drivs av Skatteverket och rör felaktig folkbokföring, det andra (projekt Municipal) rör den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet.

I det sistnämnda utforskas om kommunerna kan närma sig myndigheternas arbetssätt, och här är arbetslivskriminalitet ett av de problemområden som berörs. Sammantaget bidrar dessa regeringsuppdrag till att samverka mellan Uppsala kommun och myndigheter stärks, samt att kommunen kan utveckla sitt arbete mot flera former av brott mot välfärden, däribland arbetslivskriminalitet.

Regeringen gav i februari 2022 nio myndigheter i uppdrag att bilda regionala center för att stärka arbetet mot arbetslivskriminalitet. Ett av dessa center kommer att placeras i Uppsala under 2023, och dela kontor med det regionala underrättelsecenter som redan finns inom myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet.

Inom ramen för Kunskapscentrum finns en etablerad samverkan mellan Uppsala kommun och de myndigheter som ingår i det regionala underrättelsecentret, och det finns således goda möjligheter till fördjupad samverkan kring arbetslivskriminalitet.

Via kommunens hemsida finns en funktion för att anmäla misstanke om mutor, jäv eller tjänstefel, en annan funktion för synpunkter och klagomål samt en funktion för felanmälan. Avsnittet på webbsidan som informerar om ekonomiskt bistånd upplyser även om att det går att lämna information om misstänkt felaktig utbetalning (bidragsbrott) genom att kontakta receptionen för socialtjänst - ekonomiskt bistånd. Något ytterligare system i kommunens regi för tips om specifikt arbetslivskriminalitet torde därför inte behövas.

Därutöver pågår det ett arbete med att implementera den så kallade visselblåsarlagen, lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, som trädde i kraft i december 2021. Enligt lagen ska man kunna larma om missförhållanden både på en arbetsplats och till en ny myndighet. En bred krets av personer ska kunna använda visselblåsarsystemet och skyddas mot repressalier. Utöver anställda ska bland andra volontärer, praktikanter, konsulter och aktieägare ingå i den skyddade personkretsen.

Sammantaget vidtas redan åtgärder för att komma till rätta med de missförhållanden som motionen avser att stävja, varför det föreslås att motionen besvaras.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 8 augusti 2022
- Bilaga, Motion om att bekämpa arbetslivskriminalitet från Therese Rhann (-)

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
biträdande stadsdirektör

Motion om att bekämpa arbetslivskriminalitet

De senaste åren har vi sett en rad rapporter och utredningar som pekar på att välfärdssystemet systematiskt utnyttjas genom fusk och bedrägerier. Det handlar i vissa fall om enskilda brukare som fuskar till sig bidrag men också om företag med välfärdstjänster som drivs av personer med brottsligt uppsåt.

Det har också blivit vanligare att anställda i kommuner utsätts för påtryckningar i sin yrkesutövning. Det gäller bland annat livsmedelshandläggare och alkoholinspektörer som utsätts för hot från kriminella i försök att hindra dem från att utföra kontroller. Det kan också handla om påtryckningar mot enskilda handläggare inom socialtjänsten i syfte att påverka beslut.

Det är naturligtvis oacceptabelt att anställda inom kommunernas kärnverksamheter tystas eller hotas i sin yrkesutövning.

Vi vet också att arbetslivskriminaliteten växer sig allt starkare i vårt samhälle och att branscher idag plågas svårt av fusk och kriminalitet. Det handlar t.ex. om transport, bygg och restaurangbranschen för att nämna några. I dessa branscher är det idag vardagsmat med svarta pengar, illegal arbetskraft, fusk med arbetstillstånd, människohandel, hot, mutor, slavlöner och undermåliga villkor. Det måste säkerställas att upphandlade företag och kommunal verksamhet står helt fria från denna arbetslivskriminalitet. Det är oacceptabelt att leverantörer och underleverantörer till kommunen utnyttjas och fuskar med arbetskraft. Kommunens leverantörer och underleverantörer ska ha reko villkor för sina anställda. Det är oacceptabelt att Uppsalabornas skattepengar hamnar i fickorna på kriminella.

Jag vill därför att kommunen skapar en kontroll- och tillsynsverksamhet. Fokus ska ligga på att kartlägga, uppdaga och motverka välfärd- och arbetslivskriminalitet inom kommunen. Jag vill också att denna verksamhet kontrollerar kommunala kontrakt, avtal, upphandlingsförfaranden och upphandlade bolag med tillhörande entreprenörskedjor för att motverka korruption, fusk, illegal och svart arbetskraft samt löne- och villkorsdumpning.

Jag vill även att en anonym tipstjänst dit visseblåsare och kommuninvånare kan höra av sig anonymt med information om oegentligheter inom kommunen och dess upphandlade verksamheter upprättas.

Jag yrkar på att:

Kommunen skapar en kontroll- och tillsynstjänst för att kartlägga , uppdaga och motverka arbetslivskriminalitet.

Denna kontroll- och tillsynstjänst ska ha en tipstjänst dit kommuninnevånare kan vända sig och anmäla arbetslivskriminalitet

Therese Rhann (-)